

Sygn.akt III AUa 1030/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Jolanta Kazberuk (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku F. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy F. O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 sierpnia 2012 r. sygn. akt IV U 329/12

oddala apelację.

sygn. akt III AUa 1030/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 lutego 2012 r., pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury wskazując, że nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 24 lata 3 miesiące 23 dni oraz 14 lat 3 miesiące i 10 dni.

Wnioskodawca F. O. nie zgodził się z decyzją i w odwołaniu podniósł, że okres zatrudnienia w szczególnych warunkach od 20.III.1971 r. do 15.VII.1971 r. oraz od 23.VIII.1971 r. do 15.II.1972 r. chce udokumentować zeznaniami świadków.

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca F. O. ur. (...) składając w 1994 r. wniosek o przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego przedłożył zeznania świadków na okoliczność jego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do dnia 15 lutego 1972 r. W 1995 r. wnioskodawca złożył wniosek o rentę, pozwany decyzją z dnia 21 marca 1995 r. odmówił przyznania świadczenia uznając go za zdolnego do pracy. W 2002 r. wnioskodawca ponownie złożył wniosek o rentę, pozwany decyzją z 9 stycznia 2002 r. odmówił przyznania renty, a Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 26 czerwca 2002 r., sygn. akt IV U 354/02 oddalił odwołanie. Kolejny wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności

do pracy został złożony w 2005 r., pozwany wydał decyzję odmowną, a Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 27 lutego 2006 r. sygn. akt IV U 2978/05 oddalił odwołanie. W 2009 r. wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie emerytury pomostowej. Dołączył również oświadczenie, że w okresie od 30.I.1967 r. do 15.II.1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Decyzją z dnia 14 lipca 2009 r. pozwany odmówił przyznania emerytury, bowiem wnioskodawca nie ukończył 60 lat, nie udokumentował 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, nie posiadał pracy w szczególnych warunkach wymienionych w załącznikach do ustawy pomostowej. Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 2.IX.2009 r. sygn. akt IV U 1383/09 oddalił odwołanie jako bezzasadne. W dniu 5 stycznia 2011 r. wnioskodawca ponownie złożył wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 26 stycznia 2011 r. pozwany odmówił przyznania emerytury, a Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2011 r., sygn. akt IV U 788/11 oddalił odwołanie od decyzji.

W dniu 30 kwietnia 2012 r. wnioskodawca przedstawił w ZUS oświadczenie i zeznania świadków na okoliczność pracy w charakterze kierowcy ciągnika od 20.III.1971 r. do 15.VII.1971 r. w M. (...) w K. oraz od 23.VIII.1971 r. do 15.II.1972 r. w M. (...) w S.. Zaskarżoną decyzją pozwany odmówił przyznania wnioskodawcy emerytury wskazując, że odwołujący nie spełnia warunków przyznania emerytury określonych w art. 24 i 184 ustawy emerytalnej, albowiem nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 24 lata, 3 miesiące i 23 dni, ani wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Zamiast okresu 15 lat, udowodnił 14 lat, 3 miesiące i 10 dni.

Sąd pierwszej instancji analizując zeznania świadków wskazał, iż świadek K. K. nie potrafiła wyjaśnić, dlaczego z wnioskodawcą nie została podpisana umowa o pracę, brak jest jakiegokolwiek potwierdzenia zatrudnienia oraz nie zostało wydane świadectwo pracy. Odnosząc się do zeznań świadka J. K. (1), Sąd podkreślił, że świadek nie miał wiedzy na temat pracy wnioskodawcy w M. Bazie M. w K., ale oświadczył, że wnioskodawca jeździł jako traktorzysta w (...) w S., ponieważ sam go przyjmował do pracy gdzie był kierownikiem. Jednocześnie zeznał, że międzykółkowe bazy maszynowe w S. i K. to dwie różne bazy i nie potrafił wyjaśnić, dlaczego w świadectwie świadka jako jedynego pracodawcy wskazany jest (...) K..

Sąd wskazał, że za okres pracy w (...) w S. wnioskodawca okazał legitymację ubezpieczeniową w której widnieje wpis Kółko – (...) w S. powiat L. – data 10 stycznia 1972 r.” Podkreślił, że akta osobowe wnioskodawcy potwierdzają, że podpisał on umowę o pracę ze Spółdzielnią Kółek Rolniczych w dniu 4 grudnia 1978 r. jako traktorzysta w Zespólnym Gospodarstwie Rolnym w S.. Umowa została rozwiązana w trybie dyscyplinarnym z powodu porzucenia pracy z dniem 13 lutego 1979 r.

Dokonując oceny prawnej sprawy Sąd odwołał się do treści art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U Nr 153 z 2009 r. poz. 1227 ze zm.) oraz do § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 43, poz. 8). Wskazał, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy te stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym wg wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Sąd zauważył, że wnioskodawca przed wydaniem decyzji udowodnił okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 24 lata, 3 miesiące i 23 dni, a okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 3 miesięcy i 10 dni. Zdaniem Sądu, jedyny okres, który ewentualnie mógł zostać uznany to praca w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. od 4 grudnia 1978 r. do 13 lutego 1979 r. tj. 2 miesiące i 10 dni, co potwierdzają umowa o pracę, karty płacy oraz pismo rozwiązujące umowę o pracę w trybie dyscyplinarnym. Natomiast w świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie mogły być uznane pozostałe okresy tj. od 20 marca 1971 r. do 15 lipca 1971 r. oraz od 23 sierpnia 1971 r. do 15 lutego 1972 r. Na pierwszy wskazany okres brak jest wiarygodnych dokumentów, a zeznania K. K. nie zasługują na wiarę. Wprawdzie w aktach osobowych znajduje się umowa o pracę oraz kwestionariusz i podanie o zatrudnienie z dnia 5 kwietnia 1971 r., ale żaden dokument nie został podpisany przez pracodawcę i brak jest jakiegokolwiek adnotacji o zatrudnieniu. W ocenie Sądu, na wiarę nie zasługiwały również zeznania świadka J. K. (1), gdyż pozostają w sprzeczności ze świadectwem

pracy ze Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. potwierdzających okres zatrudnienia w tej spółdzielni w latach 1968-1982. Także wpis w legitymacji ubezpieczeniowej z datą 10 stycznia 1972 r. nie może być potwierdzeniem okresu pracy w (...) w S., a tym bardziej pracy w szczególnych warunkach. Nie określa ani początku zatrudnienia, ani daty końcowej i brak jest jakichkolwiek dowodów potwierdzających okres zatrudnienia wskazany przez wnioskodawcę.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie jako bezzasadne na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł wnioskodawca. Z treści apelacji wynikało, iż odwołujący nie zgadza się z dokonaną przez Sąd Okręgowy oceną dowodów i wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie mu prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Okręgowy poczynił ustalenia faktyczne na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego bez przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów. Ustalenia te Sąd odwoławczy w całości akceptuje i uznaje za własne, na aprobatę zasługuje również dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena prawna.

Spór w przedmiotowej sprawie dotyczył ustalenia, czy wnioskodawca legitymuje się stażem pracy uprawniającym do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Do wnioskodawcy zastosowanie znajdował art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: (1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz (2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn i 20 lat dla kobiet). Ponadto emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 powołanej ustawy). Przepis ten ma charakter przejściowy, bowiem zawarty został w rozdziale 2 działu X ustawy zawierającym przepisy intertemporalne. Dotyczy on wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. w dniu 01.01.1999r., już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym.

Art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zawiera definicję pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach, stanowiąc, iż jest nim pracownik zatrudniony przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia. Art. 32 ust.4 w kwestii przesłanek nabycia prawa do wcześniejszej emerytury odsyła do przepisów dotychczasowych. Aktem normującym tę problematykę jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r., nr 8, poz.43 ze zm.). Przepisy §1 ust. 1, § 3 i 4 ust. 1 rozporządzenia kreują dla pracownika, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A przesłanki nabycia prawa do przedmiotowego świadczenia w postaci: osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, posiadanie wymaganego okresu zatrudnienia w odniesieniu do kobiet na 20 lat, a do mężczyzn na 25 lat, legitymowanie się co najmniej 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu obowiązującym na danym stanowisku.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97 (OSNP 1998/21/638) tylko praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze na stanowiskach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. wykonywana stale i w pełnym wymiarze uzasadnia skorzystanie z uprawnienia do

wcześniejszej emerytury. Praca w szczególnych warunkach to praca w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

W zaskarżonej decyzji organ rentowy za udowodniony uznał ogólny staż pracy wnioskodawcy w wymiarze 24 lat, 3 miesięcy i 23 dni. Do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczył zaś okresy od 1 czerwca 1979 r. do 30 kwietnia 1982 r., od 3 maja 1982 r. do 20 sierpnia 1982 r., od 6 września 1982 r. do 28 sierpnia 1994 r., których łącznie wymiar wynosi 14 lat, 3 miesiące i 10 dni. Organ rentowy nie zaliczył do stażu w warunkach szczególnych zatrudnienia w M. (...) w K. w okresie od 20 marca 1971 r. do 15 lipca 1971 r. oraz w M. (...) w S. od 23 sierpnia 1971 r. do 15 lutego 1972 r. Sąd pierwszej instancji, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego i dokonaniu analizy przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy doszedł do wniosku, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych poza okresami uwzględnionymi przez organ rentowy należało wnioskodawcy zaliczyć okres zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w K. od 4 grudnia 1978 r. do 13 lutego 1979 r. tj. 2 miesiące i 10 dni. Podzielił wniosek organu rentowego, iż brak było postaw do zaliczenia do tego stażu pracy okresu od 20 marca 1971 r. do 15 lipca 1971 r. oraz 23 sierpnia 1971 r. do 15 lutego 1972 r. Sąd Apelacyjny zgadza się z wnioskami Sądu Okręgowego i podziela jego wywody. Rzeczywiście materiał dowodowy nie uprawniał do zaliczenia powyższych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych. Argumenty zawarte w apelacji mają charakter polemiczny i są wynikiem subiektywnego poglądu wnioskodawcy na sprawę.

Zgodzić się należy z wnioskiem Sądu pierwszej instancji, iż zeznania przesłuchanych w sprawie świadków, nie mogły stanowić podstawy do zaliczenia odwołującemu powyższych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych. Miały one bowiem charakter ogólnikowy, były niespójne, nielogiczne i w związku z tym nie zasługiwały na przyznanie im waloru wiarygodności.

Świadek K. K. (k. 28 v. -29) mimo, iż twierdziła, że F. O. był zatrudniony od marca 1971 r. do lipca 1971 r. w M. (...) w K. (która w latach 70. przekształciła się w Spółdzielnię Kółek Rolniczych w K.) nie potrafiła w żaden sposób wyjaśnić dlaczego nie została z nim podpisana umowa o pracę, jak też z jakich przyczyn nie zostało wystawione świadectwo pracy. Wskazać należy, iż w dokumentacji uzyskanej z archiwum znajduje się egzemplarz umowy o pracę, jednakże nie zawiera on podpisu wnioskodawcy, jak też osoby uprawnionej do reprezentowania zakładu pracy. W umowie tej zostało zapisane, że M. (...) w K. przyjmuje do pracy wnioskodawcę na czas sezonu 1971 r. i powierza mu obowiązki kierowcy ciągnikowego (koperta k. 70). Brak stosownych podpisów na tej umowie w rzeczywistości doszło do zatrudnienia i wykonywania pracy przez wnioskodawcę.

Jeśli chodzi o zeznania świadka J. K. (1) (k. 28 v.), to podkreślić należy, iż świadek sam wskazał, iż nie pamięta dokładnie przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy. Z jego zeznań wynika, że wnioskodawca był zatrudniony jako traktorzysta w M. (...) w S.. Świadek nie wiedział, czy wnioskodawca był zatrudniony na mocy umowy o pracę i czy pracował na pełen etat, chociaż jednocześnie twierdził, że sam go zatrudnił jako kierownik zakładu pracy. Nie to jednak możliwe, gdyż jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji J. K. (1) kierownikiem został 1 sierpnia 1973 r. W okresie od 1 marca 1968 r. do 31 lipca 1973 r. był on traktorzystą (świadectwo pracy J. K. k.9 akt organu rentowego). Oczywistym zatem jest, że J. K. (1) nie mógł zatrudnić wnioskodawcy w (...). Wskazać też trzeba, że świadek twierdził, iż pracował z wnioskodawcą w M. (...) w S., podczas, gdy z jego świadectwa pracy wynika, że był on pracownikiem (...) w K.. Taka rażąca sprzeczność między treścią dokumentacji, a zeznaniami świadka prowadzi do wniosku, iż jego zeznania nie polegały na prawdzie, tym bardziej, że świadek nie potrafił w żaden logiczny sposób wyjaśnić, dlaczego w jego świadectwie pracy jako pracodawca jest wskazany (...) w K..

Istotne znaczenie w sprawie ma okoliczność, iż w kwestionariuszu dotyczącym okresów zatrudnienia z dnia 17 lipca 1994 r. odwołujący oświadczył, iż od 29 stycznia 1967 r. do 15 lutego 1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Także z zeznań przesłuchanego na tę okoliczność przez organ rentowy świadka wynika, że wnioskodawca od ukończenia 16 roku życia tj. od stycznia 1967 r. do lutego 1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców (k. 6, 8 akt ZUS, tom I). Treść tych dokumentów pozostaje zatem w sprzeczności z twierdzeniami wnioskodawcy w tej sprawie odnośnie pozostawania w spornych okresach w zatrudnieniu i wykonania pracy w warunkach szczególnych.

Zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, iż wpis w legitymacji ubezpieczeniowej odwołującego z datą 10 stycznia 1972 r. nie może stanowić potwierdzenia zatrudnienia w (...) w S.. Nie wynika z niej ani początek, ani koniec zatrudnienia i w żaden sposób nie dowodzi, iż wnioskodawca w spornych okresach pracował w warunkach szczególnych.

Reasumując, wnioskodawca nie udowodnił, aby w spornym okresie pracował w warunkach szczególnych. Brak jest w sprawie jakichkolwiek dokumentów, które by potwierdzały sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w tych okresach w M. (...) w K. i M. Bazie M. w S., tym bardziej jest brak dowodów, że wnioskodawca w tym czasie pracował w warunkach szczególnych. Zeznania świadków, które jak wyżej wskazano, nie były przekonujące, nie mogły stanowić podstawy do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego. Podkreślić wypada, że prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą dokumenty. Dlatego, w tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania świadków, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r., III AUa, Lex nr 1223476)

Wobec powyższego należało podzielić rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji w przedmiocie oddalenia odwołania od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa do emerytury. Dlatego też na mocy art.385 kpc Sąd Apelacyjny oddalił apelację, o czym orzekł jak w sentencji.

E.Z.